

ניתוח המגמות ברווחיות המערכת הבנקאית

מפגש ראשון בסדרה "מדברים מדיניות"

מקורות הגידול ברווחיות

העלייה ברווחי הבנקים מאז מרץ 2022 נובעת במידה רבה מהתרחבות המרווח מקבלת פיקדונות: עליית ריבית בנק ישראל הגדילה את הכנסות הריבית על האשראי הבנקאי, בעוד שההתאמה בריבית על פיקדונות הציבור הייתה חלקית.

הבדלים בין מגזרים

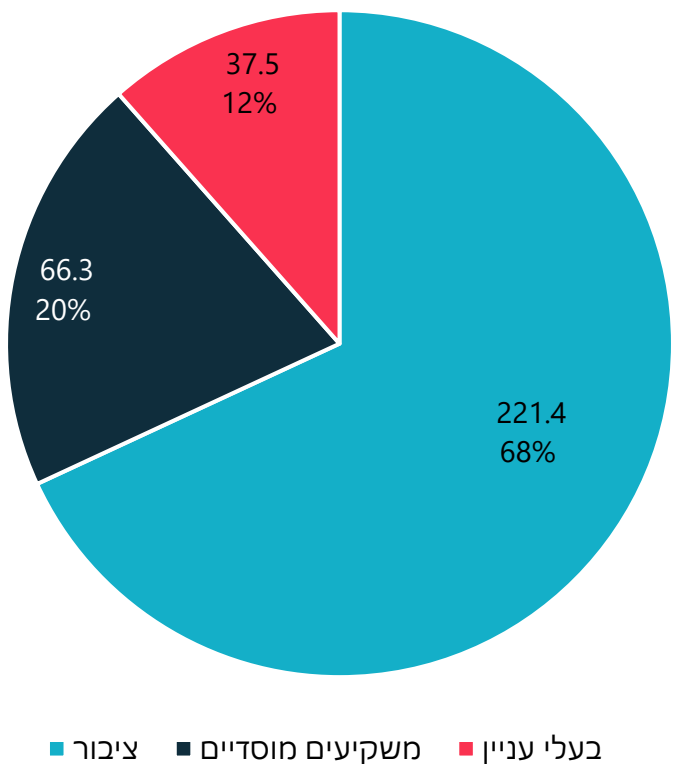
עליית הריבית התגלגלה באופן לא אחיד: משקי בית ועסקים זעירים וקטנים הושפעו במידה גבוהה – השינוי בריבית על האשראי היה גבוה מהשינוי בריבית הפיקדונות. מנגד, במגזר העסקים הגדולים ההשפעה בנטו הייתה קטנה הרבה יותר, דבר שהתבטא גם בתמסורת מוניטרית מתונה יותר ובצמיחת אשראי גבוהה במגזר זה.

משמעויות למדיניות

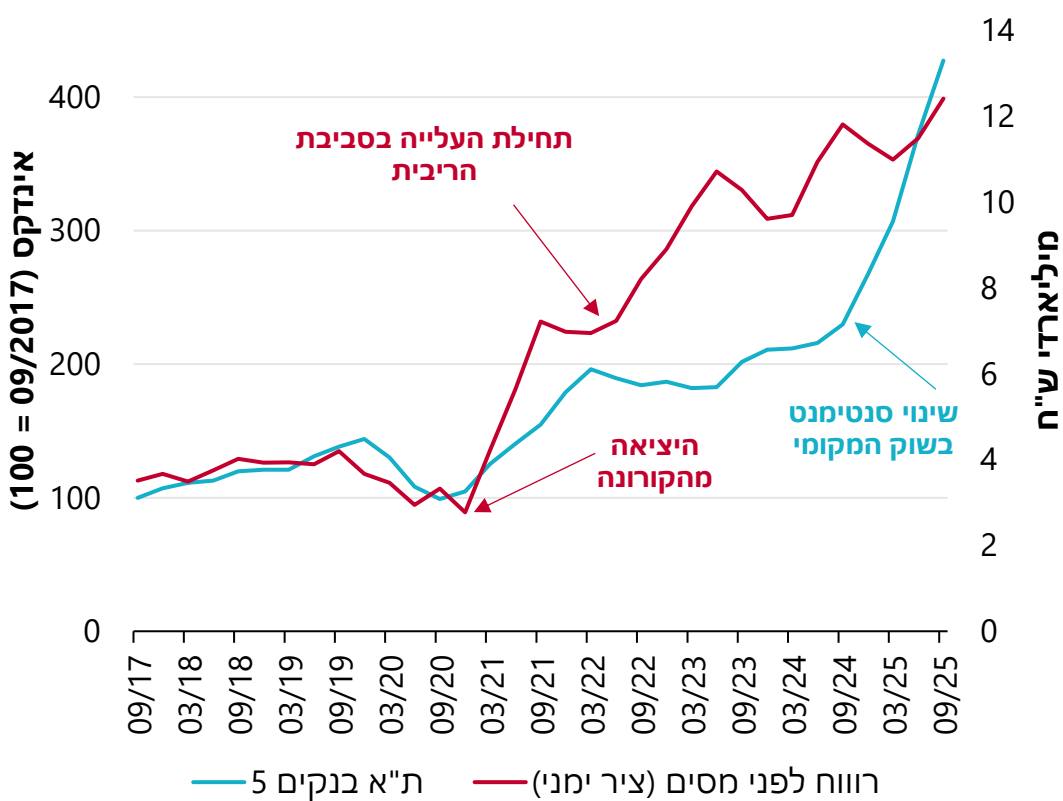
אף שהרווחיות הגבוהה נובעת במידה רבה מגורמים מחזוריים ולא פרמננטיים, ממצאי הניתוח מצביעים על חשיבות בחינה זהירה של צעדי מדיניות המשפיעים על המערכת הבנקאית. זאת, נוכח העובדה שהשפעות כאלה עשויות להתגלגל בעיקר למגזרים בעלי כוח מיקוח נמוך – משקי בית ועסקים זעירים וקטנים.

מאז העלייה בסביבת הריבית נרשמה האצה ברווחי הבנקים, אשר השתקפה בעלייה חדה בשווי מניותיהם. מאחר והציבור הוא בעל מניות משמעותי בבנקים, הוא נהנה מעליית השווי דרך התשואה על חסכונותיו.

התפלגות ההחזקות בשווי שוק המצרפי (במיליארדי ש"ח) של חמשת הבנקים הגדולים, לפי סוג משקיע (נתוני הבורסה לנובמבר 2025)

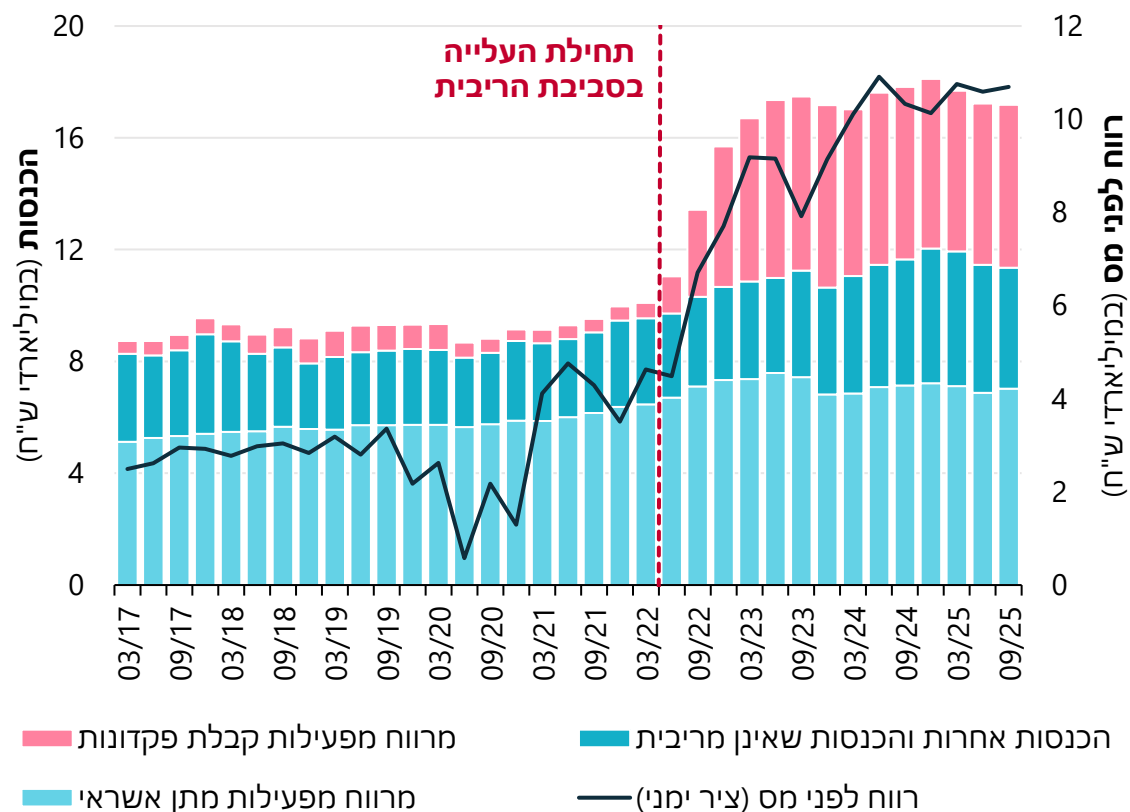
מדד ת"א בנקים-5 והרווח הרבעוני לפני מס של 5 הבנקים הגדולים מהפעילות בישראל, ספטמבר 2017 – ספטמבר 2025

למרות התייעלות וצמצום בעלויות התפעול, עיקר הגידול ברווחיות הבנקים נבע מגורם אקסוגני – עלייה בסביבת הריבית שהובילה להתרחבות משמעותית במרווח הפיקדונות

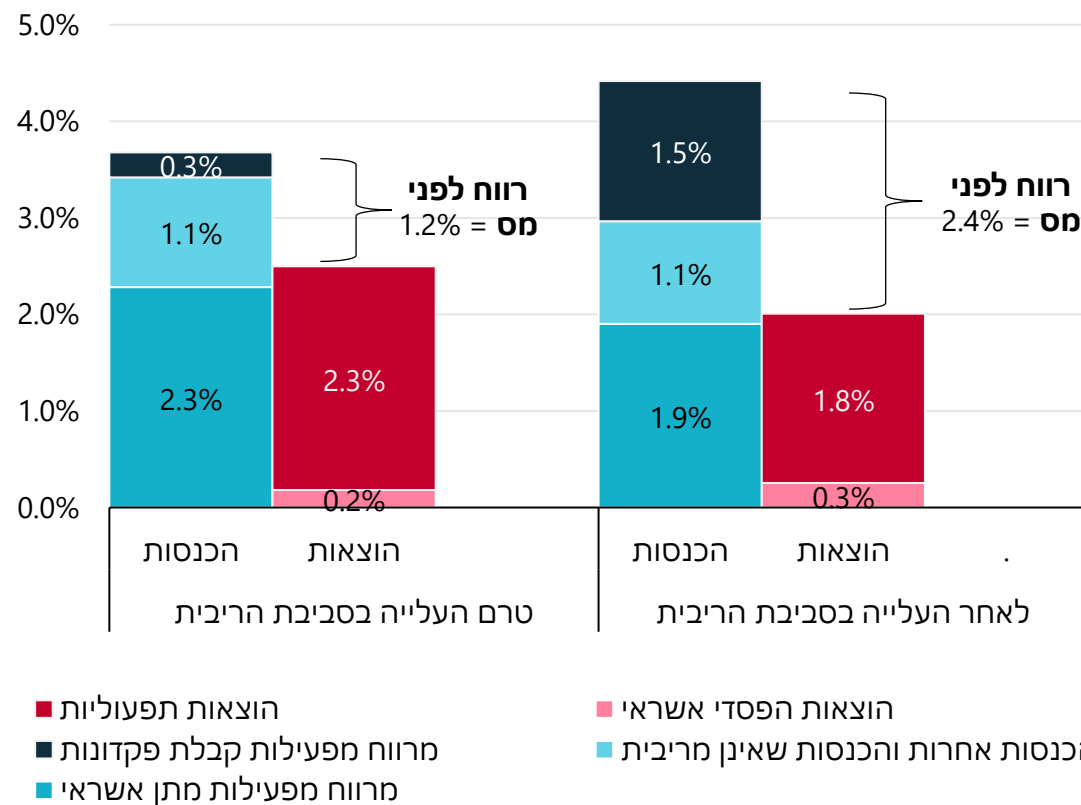
רכיבי ההכנסות המצרפיות של חמשת הבנקים הגדולים והרווח לפני מס,

נתון רבעוני, מרץ 2017 – ספטמבר 2025

רכיבי ההכנסות וההוצאות ביחס ליתרת האשראי הממוצעת (במונחים שנתיים),

הממוצע לפני ואחרי השינוי בסביבת הריבית

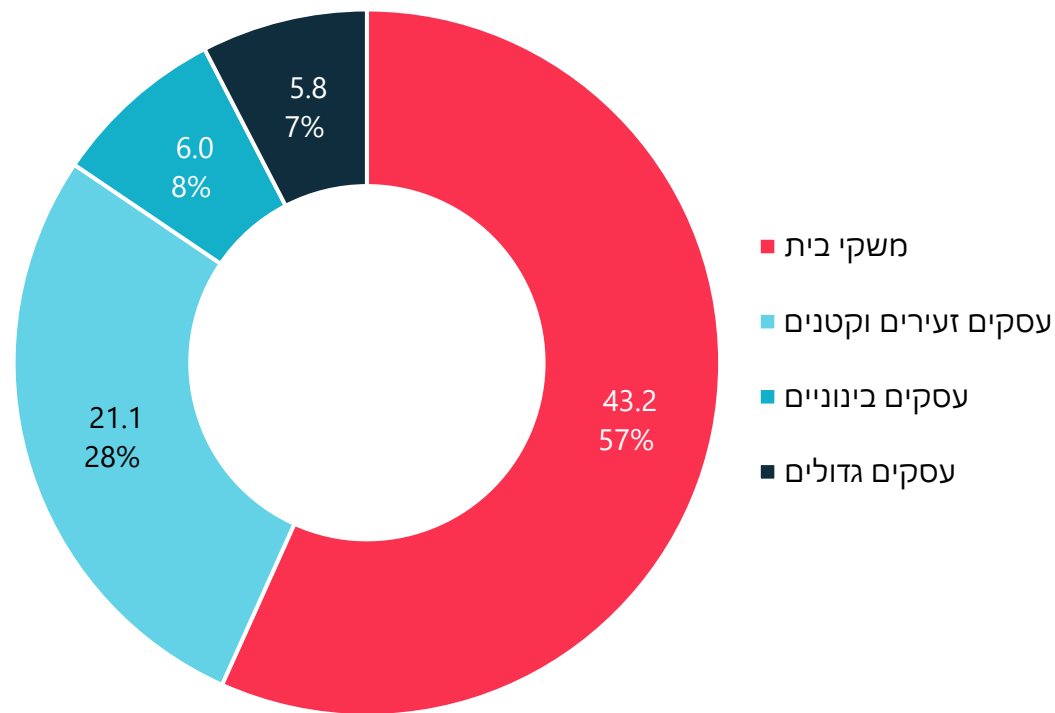

הגידול במרווח מפיקדונות נבע ברובו ממשקי בית ומעסקים זעירים וקטנים, אף מעבר לחלקם היחסי בפעילות. עם זאת, ניכר שהבנקים לא שינו את מבנה הפעילות שלהם בעקבות השינוי בריבית.

חלקם של משקי הבית ועסקים זעירים וקטנים בהכנסות מרכיב מרווח מקבלת פיקדונות, מרץ 2017 – ספטמבר 2025

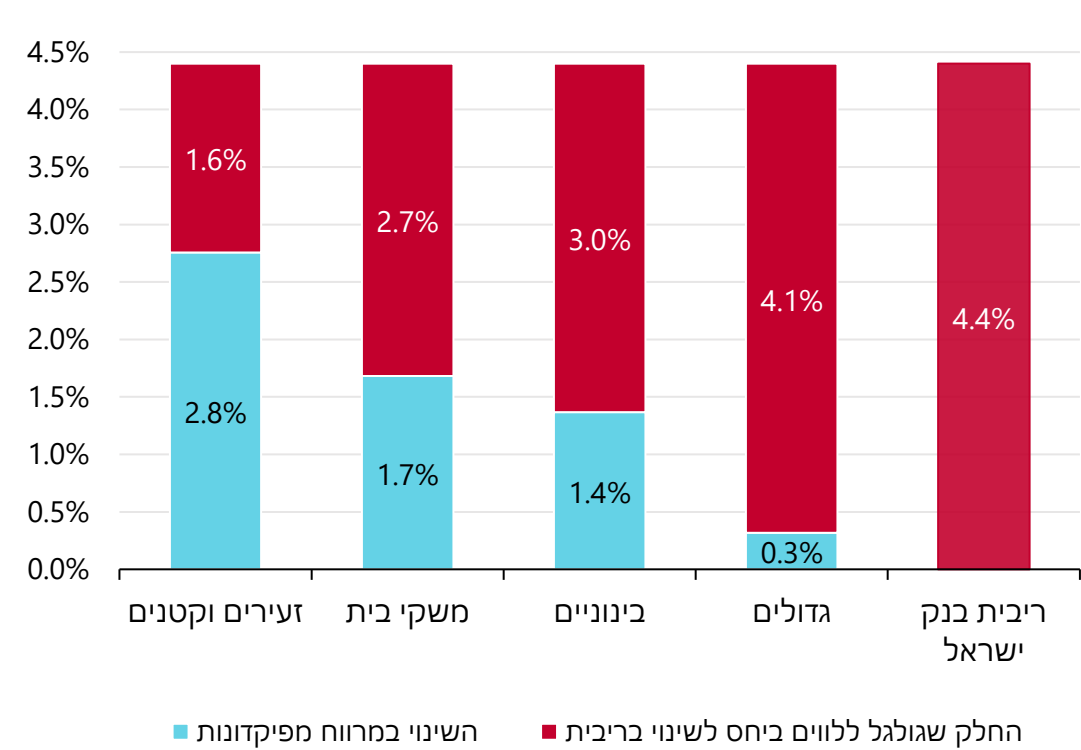

ההכנסה המצרפית מהמרווח מקבלת פיקדונות מתחילת העלייה בסביבה הריבית (06/2022 ואילך), לפי מגזרי פעילות

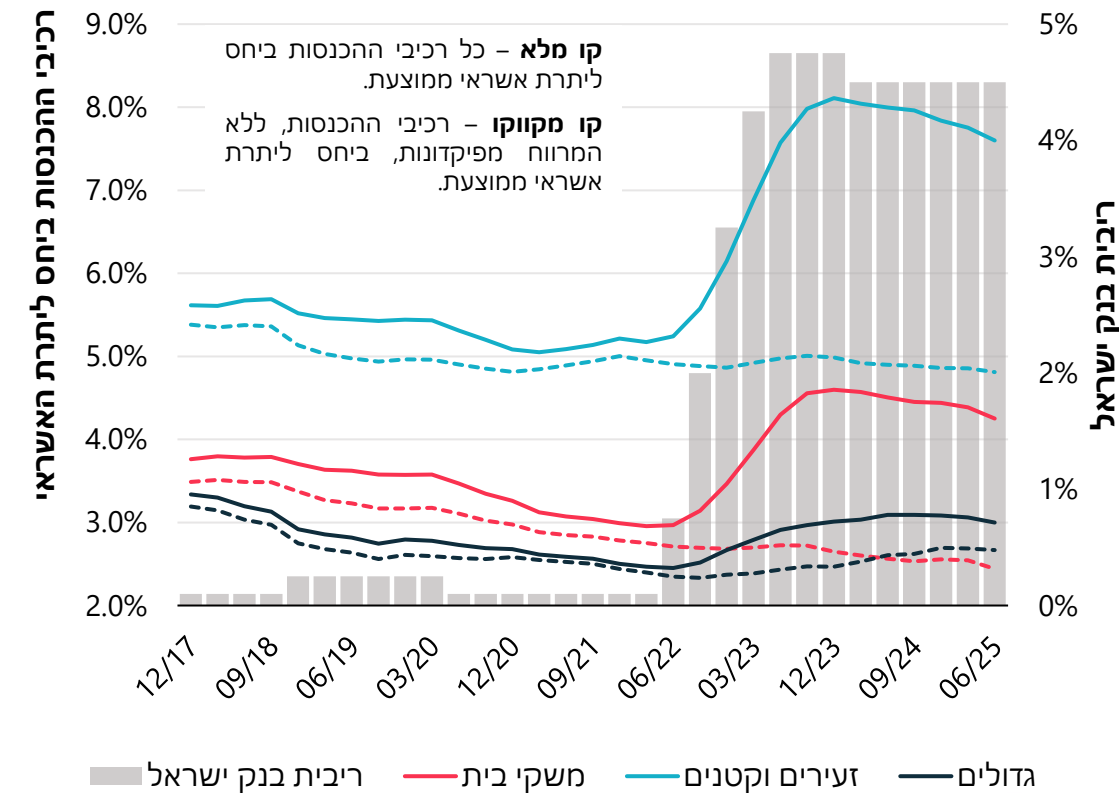

עליית הריבית התגלגלה באופן לא אחיד: משקי בית ועסקים קטנים הושפעו במידה גבוהה – השינוי בריבית על האשראי היה גבוה מהשינוי בריבית הפיקדונות. מנגד, בעסקים הגדולים ההשפעה נטו הייתה מתונה

השינוי במרווח מפיקדונות ביחס ליתרת האשראי הממוצעת ביחס לשינוי בריבית בנק ישראל בתקופה שלאחר העלייה בסביבת הריבית (נקודות אחוז)

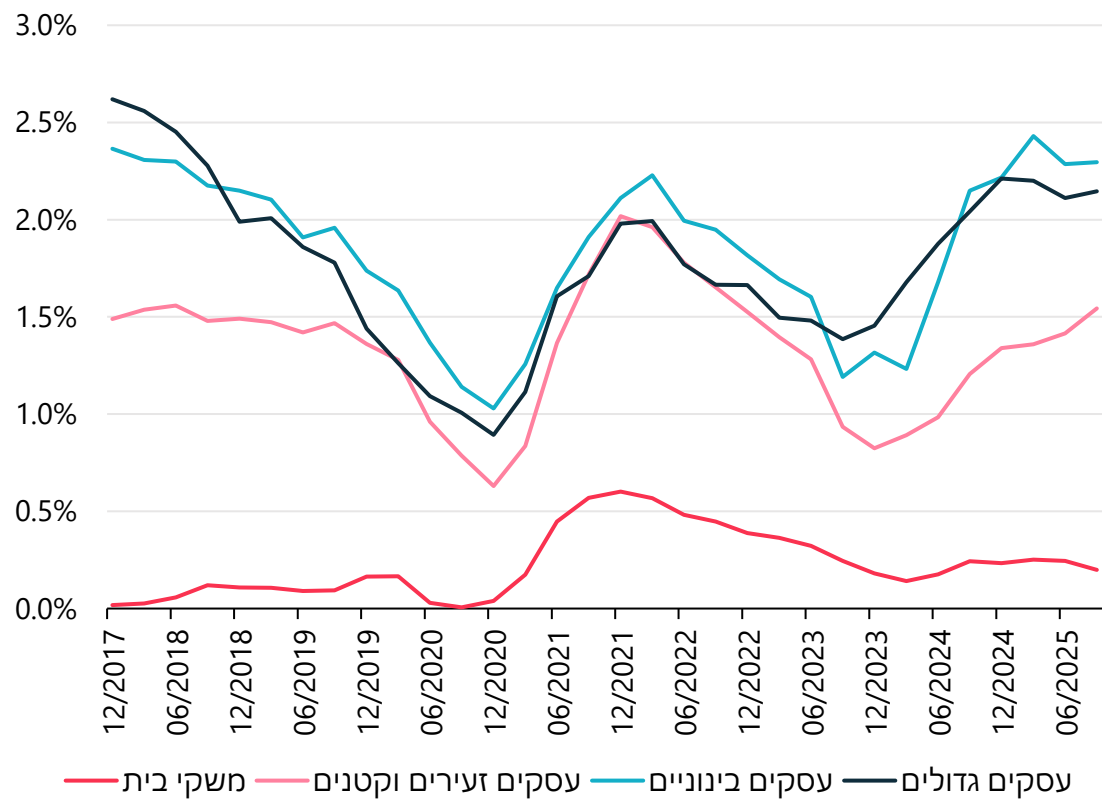

רכיבי ההכנסות של הבנקים בארבעת הרבעונים האחרונים ביחס ליתרת אשראי ממוצעת, לפי מגזרי פעילות, וריבית בנק ישראל, דצמבר 2017 – יוני 2025

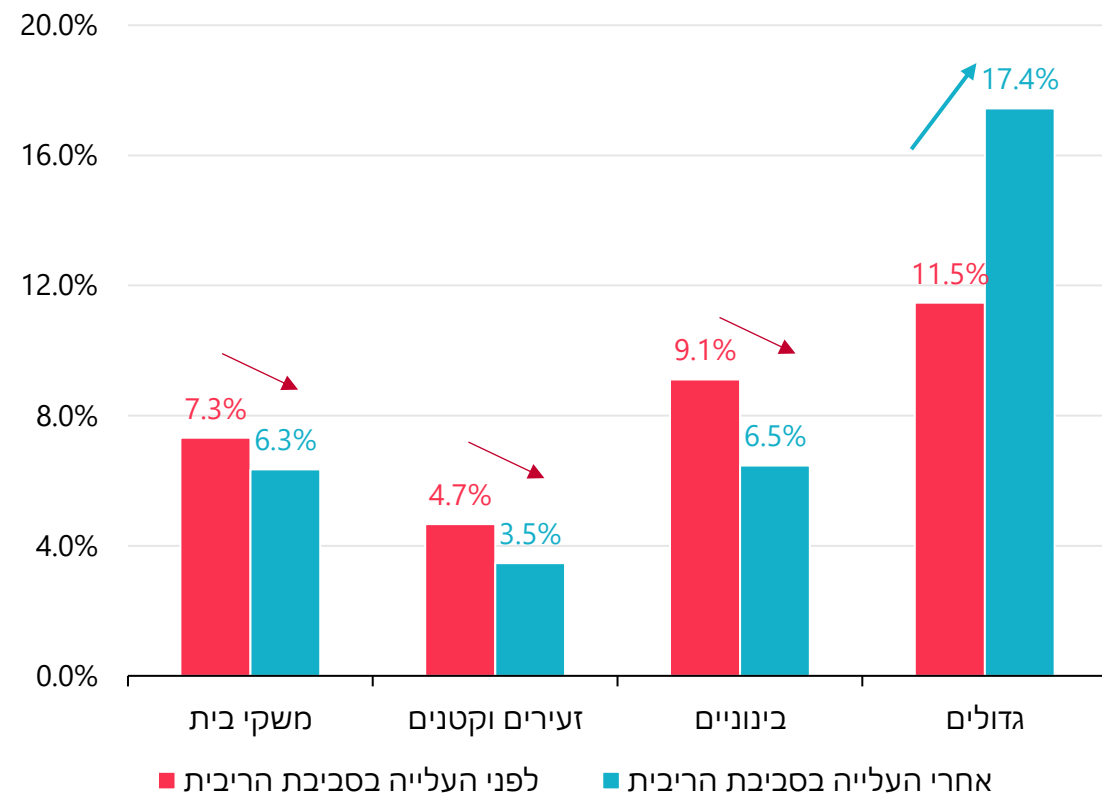

במגזר העסקים הגדולים – המאופיין עבור הבנקים ברווחיות גבוהה יותר – תמסורת הריבית בנטו הייתה מתונה. לפיכך, העלייה בריבית לא צמצמה את קצב צמיחת האשראי במגזר זה, בשונה מיתר המגזרים.

הרווח לפני מס (מצרפי) – ללא המרווח מפיקדונות – בארבעת הרבעונים האחרונים ביחס ליתרת אשראי ממוצעת, לפי מגזרי פעילות, דצמבר 2017 – ספט' 2025

שיעור צמיחה שנתי ממוצע של יתרת האשראי למגזרי פעילות, בתקופה לפני העלייה בסביבת הריבית (מרץ 2017 – מרץ 2022) ולאחריה (יוני 2022 – ספט' 2025)

ההשוואה לנותני אשראי חוץ בנקאיים מחדדת את תפקיד הפיקדונות: בשוק אשראי ללא פיקדונות, עליית הריבית אינה מגדילה מרווחים או רווחיות. לאחרונה, אף נרשם צמצום במרווחים לצד עלייה בהיצע האשראי.

הכנסות מריבית נטו והרווח לפני מס ביחס ליתרת האשראי הממוצעת ויתרת האשראי, נותני האשראי החוץ-בנקאי המדווחים לציבור, דצמבר 2021 – יוני 2025

